INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post
NEW YORK

SE CERE ANULAREA REZOLUȚIEI CU PRIVIRE LA GOLFUL TONKIN

ÎNCERCAREA senatorului Charles Mathias de a obține retragerea rezoluției cu privire la Golful Tonkin se bucură de un sprijin călduros, în Senat, din motive întemeiate.

În primul rînd, un mare număr de legiuitori ar dori să-l oblige pe președintele Nixon să respecte actuala sa politică de retragere a trupelor americane din Vietnam cît mai curînd posibil. „Rezoluția Mathias" ar sluji acestui obiectiv. În al doilea rînd, membrii Congresului sînt dornici să scape de amărăciunea pe care au resimțit-o ca urmare a faptului că prin documentul cu privire la Golful Tonkin au abdicat de la împuternicirile lor.

În urmă cu numai un an, retragerea rezoluției în această problemă ar fi părut de neconceput. Administrația Johnson obișnuia să reamintească criticilor rezoluției care a deschis calea războiului la scară mare în Vietnam, că pot cere oricînd retragerea ei. Dar aceasta nu era decît un alt mod de a le spune că se pot lovi cu capetele de zid. Acum, climatul s-a schimbat. O majoritate din Congres, ca și din țară, recunoaște că rezoluția cu privire la Golful Tonkin a constituit o gafă de mari proporții.

Motivul esențial al acestei schimbări de atitudine este deziluzia tot mai larg răspîndită provocată de război. Faptul că Statele Unite sînt nevoite să se retragă din Vietnamul de sud după ce au irosit acolo multe vieți omenești și sume mari de bani, determină milioane de oameni să se întrebe cum s-a putut ca America să se împotmolească de la bun început în această mlaștină.

Membrii Congresului știu prea bine că președintele Johnson a trimis în grabă rezoluția Congresului după două întîlniri între distrugătoare americane și nave de patrulare nord-vietnameze în Golful Tonkin, în august 1964. Deși americanii implicați nu au fost răniți și distrugătoarele nu au suferit daune apreciabile, președintele a ordonat ca represalii un bombardament puternic asupra Vietnamului de nord înainte de a cere sprijinul Congresului. Pe atunci, hotărîrea lui a fost interpretată, în general, ca un apel la unitate națională.

Secretarul de stat Dean Rusk și ministrul apărării Robert McNamara au prezentat Congresului rapoarte asupra întîlnirii din Golful Tonkin care constituiau, în cel mai bun caz, jumătăți de adevăruri și interpretări denaturate. Comitetele congresionale implicate aproape că nu au făcut vreo încercare de a lămuri faptele sau de a medita asupra pasului uriaș pe care îl făceau. Nici în Camera Reprezentanților, nici în Senat nu a avut loc o dezbatere semnificativă.

Discuțiile au părut menite mai curînd să dea asigurări legiuitorilor sceptici care se temeau că ar putea să dea cale liberă războiului. Fostul senator Daniel B. Brewster a dorit să știe dacă rezoluția cuprinde vreun element care ar putea autoriza recomanda sau aproba debarcarea de efective americane mari în Vietnam.

J. William Fulbright, președintele Comitetului pentru relații externe, a răspuns : „In rezoluție, așa cum o interpretez eu, nu există nimic care să ia în considerare acest lucru. Sînt de acord cu senatorul Brewster că ar fi ultimul lucru pe care l-am dori. Totuși, formulările rezoluției nu l-ar împiedica. Ea ar autoriza ceea ce comandantul suprem ar considera necesar să facă".

Pe atunci, mulți au presupus și au declarat în mod expres că președintele s-ar adresa din nou Congresului dacă s-ar ivi necesitatea unei participări directe și pe scară mare la război.

Cînd compară aceste cuvinte liniștitoare cu cei cinci ani de război din Vietnam, escaladat după bunul plac al președintelui, mulți membri ai Congresului ajung acum la concluzia că au fost înșelați și lipsiți de dreptul lor de a spune ultimul cuvînt în ce privește declararea unui război. Ei vor să îndrepte lucrurile.

„Rezoluția Mathias" prezintă, însă, și un alt avantaj. Ea ar anula, de asemenea, rezoluțiile cu privire la Taivan, Orientul Mijlociu și Cuba, care aprobă folosirea de forțe americane în străinătate la discreția președintelui. De asemenea, ea ar anula proclamația președintelui Truman care declara starea de urgență națională la începutul războiului din Coreea, în 1950. Războiul din Coreea a fost inițiat și dus timp de trei ani de Casa Albă fără nici o autorizație din partea Congresului.

In Congres se impune tot mai mult părerea că președintelui nu i se va permite să angajeze țara într-un război prin decret executiv. Marea însemnătate a „Rezoluției Mathias" constă în faptul că ar putea oferi Congresului tocmai formula de care are nevoie pentru a anula dovada abdicărilor lui anterioare.

Merlo J. PUSEY

reflector

DOLARI ÎN LOC DE AUR ?

„Abia cînd auru-i ruinat, poți să trăiești nestingherit" — astfel s-ar putea transforma versurile lui Wilhelm Busch. „Detronarea" aurului continuă. La ce folosește acest „metal barbar", se întreabă lumea la Londra. Valuta de hîrtie s-a impus de mult și funcționează mai mult sau mai puțin bine. În circulația interoccidentală, însă, nici oamenii de afaceri și nici băncile de emisie nu sînt dispuse să accepte orice fel de banenote. Valoarea unei valute se stabilește încă într-un anumit raport față de aur. Dar aceasta devine din ce în ce mai mult teorie abstractă. Mai ales în ce privește valuta-cheie a ordinii monetare occidentale — dolarul american — despre care mai circulă ideea că, în principiu, ar mai putea fi schimbat pe aur.

După ce Statele Unite au inundat întreaga lume cu dolari și n-au mai putut menține convertirea în aur, a început o politică de „desprindere" a dolarului de aur. La inițiativa Statelor Unite, s-a interzis băncilor de emisie ale celor 114 țări membre ale Fondului Monetar Internațional să-și mărească fondurile de aur prin noi achiziții. De 20 de luni, de cînd s-a luat această hotărîre, prețul aurului a scăzut continuu și amenință să coboare chiar sub paritatea oficială de 35 de dolari uncia. Țările europene erau de părere să stăvilească scăderea în continuare a prețului aurului din motive de politică financiară. În timpul recentelor tratative din S.U.A. și Republica Sud-Africană asupra pactului aurului, S.U.A. n-au dat atenție „recomandărilor" vest-europenilor, refuzînd orice fel de compromis.

Dolarul ar trebui, în concepția americană, să devină o „stea fixă" a sistemului valutar al lumii occidentale. Numai că dolarul nu este atît de „fix" ca un astru ci, cum spunea de curînd Blessing, președintele Băncii federale, dolarul este una din cele mai periculoase monede inflaționiste.

(După Süddeutsche Zeitung)

RASIȘTI ȘI ULTRARASIȘTI

Partidul naționalist (de guvernămînt) din Republica Sud-Africană este cunoscut ca o formație rasistă și de extremă dreaptă. Se pare, însă, că, în concepția unora din membrii săi, guvernul ar fi făcut „concesii" în politica de apartheid. Acesta a fost motivul scindării partidului. La alegerile din aprilie 1970, fracțiunea disidentă se va prezenta cu o platformă ultrarasistă, sub denumirea de „partidul național renăscut", și va fi condusă de Albert Hertzog (fiul unuia din generalii buri care, la începutul secolului, au luptat împotriva englezilor). Una din imputările formulate de Hertzog la adresa foștilor săi tovarăși vizează faptul că s-a acordat permisiunea de a intra în țară unei echipe de rugbi din Noua Zeelandă, din care făceau parte cîțiva indigeni maori.

(După L'Espresso)

PARIS MATCH

Raymond Cartier

ŞI DACĂ ENGLEZII VOR SPUNE „NU"?

ENOCH POWELL (adversar al aderării Angliei la Piaţa comună — n. n.) reprezintă aripa dreaptă a conservatorilor, iar Emanuel Shinwell — pe cea stîngă a laburiştilor. La ultima conferinţă laburistă de la Brighton, el a fost cuprins de o adevărată euforie. „Aruncaţi Piaţa comună la gunoi, călcaţi-o în picioare. Anglia n-are nevoie de ajutorul ei pentru a se ţine pe picioare".

Laburiştii s-au opus adesea ideii asocierii Angliei cu continentul. „Labour Party" era la putere în 1950, cînd s-a schiţat primul gest de unificare vest-europeană, „pool"-ul cărbunelui. Ministrul afacerilor externe, Aneurin Bevan — povesteşte fostul secretar de stat Acheson — fusese cuprins de o furie deosebită. El susţinea că acordul reprezintă o „lovitură sub centură" aplicată Angliei, care nu va adera niciodată la el, ci îl va nimici. În numele vieţii sale, a fost implorat să se calmeze. Bevan s-a lăsat convins, dar s-au auzit în răspunsul său referiri furibunde la Hitler, Robert Schumann şi Napoleon.

Mai tîrziu, un doctrinar laburist, Hugh Dalton, a scris o broşură pe care Partidul laburist a pus-o în vînzare la preţul de 8 pence. „Anglia, se putea citi în ea, nu este o insulă de coastă a Europei. În ciuda distanţei, noi sîntem mai aproape de verii de la capătul lumii — australieni şi neozeelandezi — decît de continentali".

Doctrina oficială a Partidului laburist a evoluat. El a luat pe seama sa candidatura Angliei la Piaţa comună, depusă de fapt de guvernul conservator precedent. Lovindu-se, la rîndul său, de refuzul generalului de Gaulle, conducerea laburistă a declarat că-şi menţine, totuşi, candidatura şi că va continua s-o susţină. Harold Wilson era la început ostil Pieţei comune. Studierea situaţiei britanice l-a determinat să-şi schimbe părerea. Ministrul afacerilor externe, Michael Stewart, a fost, de asemenea, convins. Predecesorul său, George Brown, a luat conducerea campaniei pentru aderare.

Dar conducătorii trebuie să facă faţă nemulţumirii celor conduşi. Mai multe mari centrale sindicale — inclusiv cea mai importantă, cea a transporturilor — s-au pronunţat deschis împotrivă. Problema n-a fost încă rezolvată într-un congres. Cabinetul poate persevera pe linia sa „europeană", dar „acordul bazei" este nesigur.

Situaţia economică a Marii Britanii s-a ameliorat, iar balanţa de plăţi s-a redresat. Rezervele de schimb au depăşit 1 miliard de lire sterline şi expansiunea se reia. Cei care se împotrivesc arată rezultatele şi spun: „Vedeţi? N-avem nevoie de Piaţa comună".

Tratatul de la Roma constituie un tot unitar. „Cei şase" au confirmat-o la Haga. Or, tratatul de la Roma prevede libera circulaţie a mîinii de lucru în interiorul comunităţii: mineri belgieni pot veni să extragă cărbune de la Newcastle-Upon-Tyne, iar zidarii italieni pot lucra la Stokes-On Trent. Munca străinilor poate duce, însă, la presiuni patronale în sensul scăderii salariilor şi creşterii normelor de producţie.

Dar argumentul prin care adversarii Pieţei comune şi-au cîştigat aprobarea poporului britanic — şi pe care ei l-au reluat, în diverse împrejurări, sub diferite forme — este creşterea costului vieţii.

Dincolo de aceasta, dezaprobarea opiniei publice britanice faţă de ideea Pieţei comune este provocată, mai ales, de aşteptarea impusă şi de veto-urile de pînă acum. În 1963, potrivit sondajelor Gallup, 47 la sută din englezi erau favorabili aderării. În 1967, în momentul celei de-a doua candidaturi, proporţia a crescut la 57 la sută *pentru* şi doar 12 la sută *contra*. Datele problemei erau aceleaşi ca şi azi, dar atunci, Anglia era sedusă de ideea „intrării în Europa". Al doilea refuz francez a provocat un contracurent de scepticism şi dezamăgire. În timpul întîlnirii de la Haga, potrivit unui sondaj al ziarului „Daily Telegraph", proporţia de opinii favorabile aderării scăzuse la 21 la sută, faţă de 41 la sută contra şi 38 la sută indecişi sau indiferenţi.

În anul viitor, în Anglia vor avea loc alegeri. Data limită este 15 octombrie, iar cea probabilă — 15 martie. Avantajul conservatorilor de acum cîteva luni a fost simţitor redus prin cîţiva factori. „Coşmarul tory-lor — scria «Observer» — este că Wilson va spune «nu» celor şase. Există un milion de voturi care pot fi cîştigate dacă se va drapa într-un stegar al Marii Britanii măreţe şi independente". Şi un milion de voturi ar asigura Partidului laburist un nou mandat pe cinci ani.

După o informaţie a colaboratorului nostru, Sydney Smith, acest coşmar nu are temei. Wilson şi Heath — angajaţi personal, şi unul şi celălalt, pentru cauza aderării — au căzut în secret de acord ca intrarea Angliei în Piaţa comună să nu constituie miza principală a alegerilor. Este, însă, imposibil de evitat ca mister Powell şi mister Shinwell, şi toţi Shinwellii şi Powellii din cele două partide, să nu tindă să capitalizeze reacţia naţională, provenită din străfundurile istoriei, şi să nu încerce să convertească în voturi convingerile unui public înşelat.

jeune afrique

CONFLICTUL ÎN JURUL DIAMANTELOR

EMOŢIA suscitată de expulzarea, într-un interval scurt, a 40 de tehnicieni francezi care activau în Repub'ica Africa Centrală în contul societăţii „Centramines", specializată în exploatarea diamantelor, continuă să fie vie la Paris. Ministerul de externe francez, care nu a dramatizat totuşi situaţia, s-a rezumat, pentru moment, să deplîngă faptul că guvernul de la Bangui nu l-a informat asupra motivelor acţiunii preşedintelui Bokassa. Pentru această din urmă acţiune, însă, lucrurile sînt clare: Franţa nu este vizată în mod special, decizia de expulzare lovind în toţi tehnicienii firmei „Centramines", filială a companiei americane „Diamond Distribution Inc". Societatea americană, invitată să achite sumele datorate de multă vreme

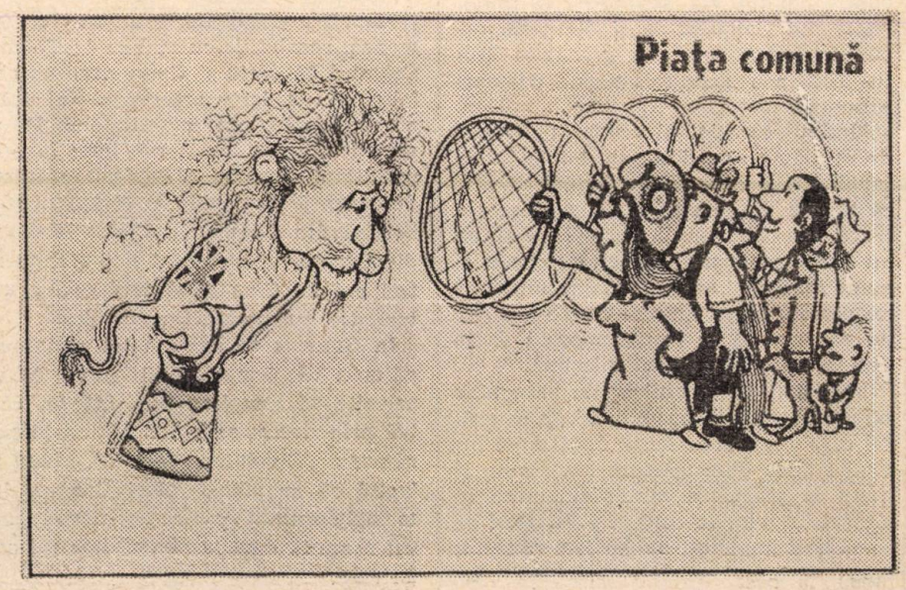

(Din Life)

Președintele Bokassa

cu titlul de redevențe asupra beneficiilor obținute prin exportul de diamante, nu a acceptat să plătească decît o parte din datorii. Pentru generalul Bokassa această atitudine este cu atît mai gravă, cu cît ea poate deveni un precedent.

De la venirea sa la putere, în ianuarie 1966, actualul președinte al Republicii Africa Centrală a inițiat o serie de măsuri privind obținerea independenței economice. În ultimii ani, această tendință s-a accentuat. Se apreciază în prezent că președintele ar intenționa chiar să procedeze la naționalizarea anumitor ramuri ale economiei, în mod deosebit a extracției diamantifere. Producția central africană de diamante, care reprezintă 4,50 la sută din cea mondială este absorbită în principal de Statele Unite.

Diamantele reprezintă principala bogăție a Republicii Africa Centrală. Exportul celor 600 000 carate extrase anual (53,3 la sută din valoarea totală a exporturilor) aduce țării valută în valoare de aproximativ 100 milioane dolari. Incidentele economice ale acestei bogății sînt multiple. Iată de ce exploatarea nu putea fi abandonată în întregime sectorului privat.

Pînă în 1960, extracția diamantelor a constituit apanajul exclusiv al unor societăți industriale finanțate de consorții americane, israeliene, franceze și olandeze. Această activitate, foarte rentabilă pentru societățile respective, rămînea de importanță marginală pentru stat. Guvernul a decis în aceste împrejurări să efectueze o serie de schimbări. Începînd din ianuarie 1961, cînd orice cetățean al țării a obținut dreptul de a prospecta și comercializa pietrele prețioase, exploatarea diamantelor a cunoscut un „boom" fără precedent, producția trecînd de la 70 000 carate în 1960, la peste 540 000 carate în 1966. La ora actuală, exploatarea „particulară" furnizează circa 85 la sută din producția totală.

Acest succes al exploatării „libere" a avut totuși consecințe sociale și economice supărătoare. Între acestea, contrabanda, practicată de numeroși intermediari, ceea ce a determinat guvernul să decreteze o serie de măsuri energice, destinate să evite anarhia, prin controlul asupra colectării și comercializării, să contribuie la dezvoltarea în ansamblu a economiei, prin investirea în alte ramuri a beneficiilor realizate din extracția diamantelor și, în fine, să pregătească condițiile pentru obținerea unor beneficii mai importante. Măsurile preconizate s-au materializat la 20 iunie 1966, prin crearea unui „oficiu național al diamantului", care grupează toate societățile diamantifere. Noul organ a fost însărcinat cu colectarea și comercializarea diamantelor firmelor individuale. S-a stabilit, de asemenea, că o parte din beneficiile obținute de pe urma exportului, și anume 40 la sută, să fie vărsată în bugetul de stat. Această cifră, considerată ca excesivă de societățile interesate, se află la originea conflictului dintre guvern și acestea, conflict care a devenit rapid acut.

În concepția conducătorilor de la Bangui, noile măsuri tind să creeze condițiile pentru preluarea completă de către stat a industriei diamantifere, prin controlarea exploatărilor și formarea de tehnicieni proprii. Această politică nu a fost, însă, pe placul societăților străine, care au refuzat plata redevențelor. Angajîndu-se în această confruntare, generalul Bokassa a dispus închiderea birourilor vechiului oficiu. În fața fermității guvernului, o parte din societăți au dat înapoi. Face excepție societatea „Centramines", considerată la Bangui drept „reprezentanta cercurilor financiare care încearcă să-și dicteze, prin presiuni, politica asupra guvernului". Hotărîrea președintelui Bokassa, luată în apărarea intereselor naționale, face, însă, ca această opoziție a cercurilor occidentale să fie, mai curînd sau mai tîrziu, sortită eșecului.

N. NGONO

Le Monde
PARIS

PERU ȘI INDEPENDENȚA ECONOMICĂ

Interviu cu generalul Velasco Alvarado

„PERU a spus NU dependenței economice și, în mod sigur, nu există nici o intenție de a schimba această politică. Țara noastră și-a cucerit independența națională în secolul XIX. Acum este vorba de o altă luptă, aceea pentru consolidarea independenței economice. Astăzi, petrolul este peruvian, iar pămîntul aparține țăranilor. Considerăm, în ceea ce ne privește, că «afacerea I.P.C.» este clasată. Reprezentanții Companiei pot veni la Lima de cîte ori doresc, dar noi nu vom reveni asupra poziției noastre.

Pe de altă parte, reforma agrară va continua pînă își va atinge adevăratul scop, acela de a modifica structurile arhaice ale agriculturii peruviene. Același lucru este valabil pentru cupru. Ducem, în prezent, tratative cu reprezentanții lui «Southern Company» pentru exploatarea zăcămintelor de la Cuajone, în sudul Perului. Am expus deja condițiile noastre, asupra cărora nu vom ceda. Așteptăm răspunsul Companiei.

Președintele Velasco Alvarado vorbind în cadrul unei reuniuni cu funcționarii guvernamentali

acordul urmînd a fi semnat pînă la 31 decembrie a.c. Bineînțeles, considerăm că investițiile vor fi din nou promovate. Avem nevoie de credite pentru a face să progreseze o economie supusă, de aproape un an, unui adevărat blocaj american. Dar nu vom negocia asupra a ceea ce pentru noi este esențial. Nu avem de ce să ne tîrguim. Am comunicat aceasta reprezentantului Companiei".

În acești termeni ne-a vorbit generalul Velasco, președintele Perului, care ne-a primit recent la palatul Pizzaro din Lima. Ardoarea temperamentului său răzbate cînd este vorba de două subiecte : lupta împotriva oligarhiei peruviene, care a făcut legile acestei țări direct sau prin intermediul forțelor armate, începînd încă din secolul XIX ; confruntarea cu interesele străine, care dăunează dezvoltării raționale a Perului.

„Au vrut să ne strîngă cu ușa pentru că am hotărît să luptăm împotriva situației de dependență. Am rezistat și continuăm să rezistăm în fața presiunilor directe sau indirecte. Cea mai mare parte a creditelor au fost blocate la Washington, s-a făcut totul pentru a descuraja capitalurile străine, pentru a agrava criza de încredere, chiar în interiorul țării. Este evident că, în aceste condiții, economia nu va putea oscila multă vreme unele consecințe. E adevărat că șomajul a crescut, că afacerile cunosc o oarecare stagnare, că ritmul creșterii (producției — n.n.) riscă să scadă. Se întîmplă, în virtutea inerției. Or, noi avem nevoie de resurse, de fonduri pentru reforma agrară, pentru finanțarea planurilor noastre de dezvoltare..."

Tocmai această „conștiință realistă" a determinat, în urmă cu trei săptămîni, începerea unor negocieri peruviene în vederea unui acord cu „Southern Company", acțiune pe care anumite cercuri — din rîndurile armatei și ale stîngii — o consideră „contrară suveranității Perului". Declarații recente ale generalului Velasco și ministrului minelor, Maldonado, au încercat să risipească nemulțumirea. În același sens, pregătirea unei noi legi asupra minelor tinde să liniștească sectoarele peruviene direct interesate. În ceea ce privește cuprul, planul de investiții se ridică la circa 350 de milioane de dolari, iar producția ar putea ajunge de la 200 000 tone la 600 000 pe an, în 1975. Peru, care este al doilea producător de cupru în America Latină, va urma îndeaproape Chile, a cărei producție urmează să depășească un milion de tone în 1970.

„Realitatea este, a continuat generalul Velasco Alvarado, că nu depindem numai de investițiile străine. Depindem și de strategia mondială a investițiilor, de nivelul prețurilor la materiile prime. Este posibil să rupem acest cerc vicios ? Pesimiștii spun că nu. Optimiștii, și noi înșine, gîndesc exact contrariul. Este ceea ce am spus la Lima delegaților din Chile, Zambia, Congo (Kinshasa) și Uganda, întruniți acum trei săptămîni, pentru prima dată, într-o conferință a țărilor producătoare de cupru. Iată pentru ce ne preocupă în primul rînd scaderea dependenței față de exterior, precizînd clar strategia noastră proprie. Vrem să controlăm centrele care hotărăsc asupra rafinării și comercializării. Aceste principii odată acceptate, sîntem gata să ne dovedim realismul și bunăvoința..."

Negocierile, care s-au desfășurat la Bruxelles, în prezența ministrului economiei și finanțelor, generalul Morales Bermudez, asupra refinanțării datoriei externe a Perului (800 de milioane de dolari), nu au satisfăcut, se pare, guvernul peruvian. În special, poziția „dură" adoptată de Franța în timpul negocierilor a dezamăgit o țară dornică să găsească în Europa „o contrapondere la dependența americană".

Conducătorii de la Lima, conștienți de faptul că reprezintă un punct de orientare pentru Washington, ca și pentru alte guverne de pe continentul american, au înțeles să-și plaseze problemele într-un context interamerican și mondial. Cererile exprimate cu ocazia negocierilor asupra cuprului atestă un studiu atent al evoluției pieței mondiale.

Marcel NIEDERGANG

Laboratorul subacvatic „Cernomor — 2", construit de specialiștii sovietici. De curînd, „Cernomor — 2" a efectuat, timp de trei săptămîni, cercetări științifice în Marea Neagră, la o adîncime de 25 m

Hans Peter TSCHUDI

președintele Confederației Helvetice

În fiecare an, la mijlocul lunii decembrie, cele 22 de cantoane îl desemnează pe noul președinte al Confederației Helvetice. Președintele este ales în ședința reunită a celor două camere ale Parlamentului, Consiliul Național și Consiliul Statelor. Parlamentul alege la fiecare 4 ani Consiliul federal (cabinetul), format din 7 membri, reprezentanți ai diferitelor cantoane. Membrii Consiliului Federal dețin cele 7 portofolii ale cabinetului, iar unul dintre ei, de obicei fostul vicepreședinte, este ales, pe timp de un an, președinte. La 10 decembrie 1969, în funcția de președinte, a fost ales vicepreședintele și șeful Departamentului Interior, Hans Peter Tschudi — cunoscută personalitate politică elvețiană ; el a mai deținut această funcție în 1965.

Parlamentul s-a întrunit nu numai pentru alegerea noului președinte, ci și pentru a numi alți doi membri ai cabinetului. La conducerea Departamentului Economiei publice a fost înlocuit Hans Schaffner cu Ernst Brugger, reprezentant al partidului radical, destul de puțin cunoscut în viața politică a Bernei și a țării, fost membru în guvernul cantonal din Zürich. În Departamentul Politic, succesorul lui Willy Spühler este Pierre Graber, membru al partidului socialist.

Hans Peter Tschudi s-a născut la 22 octombrie 1913, ca fiu al unui institutor din cantonul Glarus. Bunicul său, Nikolaus Tschudi, a fost un cunoscut poet al țăranilor elvețieni. Studiile și le face la Basel și la Paris, obținînd titlul de doctor în drept. Autor al cîtorva studii de legislație a muncii, el funcționează, între 1952 și 1959, ca profesor la această disciplină, în cadrul Universității din Basel. Din 1944 pînă în 1953, Tschudi face parte din Marele Consiliu de la Basel, iar din 1953 pînă în 1959, activează, în calitate de reprezentant al partidului socialist, ca membru al guvernului cantonal din Basel. În 1956, obține mandatul de deputat în Consiliul Statelor iar, trei ani mai tîrziu, este ales în Consiliul Federal, încredințîndu-i-se conducerea Departamentului Interior. În această funcție, întreprinde reforme importante, în special în favoarea democratizării învățămîntului. În 1964, devine vicepreședinte, pentru ca, în 1965, să fie ales președinte al Confederației ; după aceea, continuă să conducă Departamentul Interior, pînă la noua sa numire în funcția de președinte.

Noul președinte — „respectat pentru inteligența și pentru calitățile sale de om politic", cum releva presa elvețiană — este un adept al federalismului, reliefînd, cu orice prilej, drepturile și responsabilitățile cantoanelor în cadrul Confederației.

H. F.

poşta redacţiei

PUCIUL PANAMEZ

Alexandru Nicolescu, Craiova. Lovitura de stat militară eşuată din Panama pare să fie, în lungul şir al puciurilor latino-americane, una dintre cele mai... scurte. La 15 decembrie, preşedintele ţării, generalul Omar Torrijos, se afla într-o călătorie particulară în Mexic, unde asista la un concurs hipic. Se pare că Torrijos a primit ştirea răsturnării sale de la putere cu destulă stăpînire de sine şi prezenţă de spirit; ziariştilor care au reuşit să-l intervieveze, le-a declarat că nu sînt încă jucate toate cărţile. Experienţa generalului Torrijos în materie de lovituri de stat avea să-şi spună cuvîntul. Anul trecut, la 11 octombrie, era unul dintre autorii puciului militar care îl înlătura de la preşedinţie pe Arnulfo Arias, ales cu numai 11 zile în urmă. La conducerea juntei militare guvernamentale ajunge în februarie, după ce-şi înlătură principalul adversar, colonelul Martinez, şef al statului major. Au urmat numeroase încercări de a-l înlătura de la conducere, sugrumate toate într-o fază iniţială. În timpul guvernării sale, generalul Torrijos a confiscat de mai multe ori ziarele şi revistele, a dispus închiderea posturilor de radio şi televiziune, a dizolvat parlamentul, a interzis partidele politice, a închis porţile universităţii sub motivul că ar fi fost descoperite aici arme destinate „subversiunii". Şi, totuşi, generalul Torrijos păcătuia în ochii celor care au organizat recenta lovitură de stat „de prea mult liberalism". În guvernul său, ministrul însărcinat cu afaceri pe lîngă preşedinte, Juan Materno Vasquez, şi ministrul muncii, Romulo Escobar Bethancourt, erau consideraţi drept personalităţi de stînga. În acelaşi timp, Torrijos a iniţiat o reformă agrară cu caracter limitat şi a sprijinit formarea unui puternic sindicat la Chuquiri, provincie în care faimosul trust nord-american „United Fruit Co" posedă întinse plantaţii.

Aflînd de lovitura de stat, Torrijos a plecat din Mexic în Nicaragua, apoi, în secret, cu un avion pus la dispoziţie de preşedintele nicaraguez, a ajuns la Chuquiri şi a sondat spiritul Gărzii naţionale, care îndeplineşte funcţiile armatei şi ale poliţiei. La sosirea la Ciudad de Panama, după un scurt schimb de focuri, coloneii Amado Sanjur, Ramiro Silvera şi ceilalţi organizatori ai loviturii de stat au fost arestaţi de Garda naţională. La conferinţa de presă, organizată după reinstalarea sa, preşedintele Torrijos a declarat că nu se va produce nici o schimbare în planurile sale privind alegerile din 1970, anunţate anterior ca avînd drept scop „restabilirea vieţii republicane normale în cadrul legal tradiţional". „Un incident de patruzeci şi opt de ore, a spus Torrijos, nu poate afecta un plan pe un an". Observatorii politici subliniază cu ironie concordanţa dintre intenţie şi realitate în scurtul „incident"; autorii loviturii de stat numiseră regimul lor o putere instalată „provizoriu".

TRATATUL DE SECURITATE JAPONO-AMERICAN

Viorel Neacşu, Bucureşti. 1) Tratatul de securitate japono-american a fost semnat la 8 septembrie 1951, la San Francisco, cîteva ore după încheierea tratatului de pace separat cu Statele Unite. Dieta japoneză a ratificat tratatul de securitate la 19 noiembrie 1951, iar Senatul American — la 20 martie 1952. Tratatul a intrat în vigoare la 28 aprilie 1952 (cînd au fost schimbate la Washington documentele de ratificare), dar, datorită unor clauze care nemulţumeau opinia publică japoneză, s-a întreprins o revizuire în 1960. Varianta revizuită a tratatului, care se află şi acum în vigoare, a fost semnată la 19 ianuarie 1960, la Washington, fiind ratificată de Dieta japoneză la 21 iunie 1960 şi de Congresul american — la 22 iunie 1960. 2) Japonia nu are armată. În articolul 9 al Constituţiei japoneze se precizează: „Aspirînd sincer la o pace internaţională bazată pe dreptate şi ordine, poporul japonez renunţă pentru totdeauna la război ca drept suveran al naţiunii, la ameninţarea ori folosirea forţei ca mijloc de reglementare a conflictelor internaţionale. Pentru a atinge scopul fixat în paragraful precedent, nu vor fi niciodată menţinute forţe terestre, navale şi aeriene, sau alt potenţial de război". 3) Principalele baze ale flotei americane din Extremul Orient sînt amplasate la Yokosuka, Sasebo, Naha (Okinawa), Guam şi Subic (Filipine). 4) În Japonia există 147 baze militare americane.

E. Georgescu, Brăila. După cum ştiţi, în propunerile delegaţiei Guvernului Revoluţionar Provizoriu din Vietnamul de sud figurează ideea unor contacte cu delgaţia S.U.A. la tratativele de la Paris. In interviul acordat revistei noastre (nr. 52), ambasadorul Nguyen Duc Van a menţionat, în această ordine de idei, că partea vietnameză este gata „să aibă şi convorbiri directe" cu delegaţia americană, în cursul cărora s-ar putea examina diferite probleme privind evoluţia problemei vietnameze.

Ion Ion Călincu, Dîlga, jud. Ialomiţa. Cea mai recentă dintre cărţile lui Marcuse, apărută în 1969, este volumul „Filosofie şi revoluţie", care reuneşte, însă, studii mai vechi ale filozofului.

Nicolae Andrei, Tîrgovişte. Reţeaua de asociaţii secrete siciliene, cunoscută sub numele de Mafia, a luat fiinţă între 1820 şi 1848, în serviciul latifundiarilor locali. În legătură cu Mafia din Statele Unite, vom mai reveni.

MISTERUL MAYA

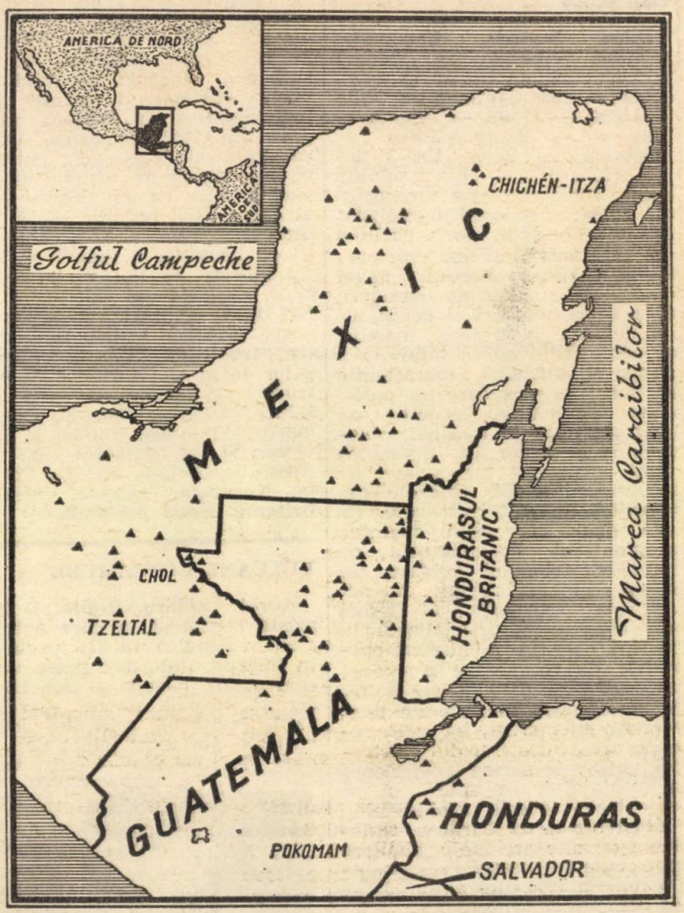

Gabriel Sîrbu, Timişoara. Cele şase secole de înflorire uimitoare a culturii maya (aproximativ de la începutul erei noastre), timp în care s-au dezvoltat artele, astronomia, legislaţia pacifică, au încetat brusc şi oamenii care au produs-o au dispărut din America Centrală. Cu toate cercetările, săpăturile arheologice, utilizarea unor mijloace moderne de investigare ştiinţifică şi în ciuda numărului impresionant de specialişti care s-au ocupat de elucidarea acestei probleme, nu au putut fi încă descoperite cauzele acestei dispariţii. Dintre aşezările maya cercetate şi restaurate, cea mai interesantă pare a fi Chichen-Itza, descoperită în 1924. Aici există, printre altele, un observator uriaş, cunoscut sub numele de „Melcul", datorită scării interioare în spirală; o piramidă ridicată în cinstea Soarelui („El Castillo"), de 75 de picioare, construită deasupra unei alte piramide maya. Construcţiile populaţiei maya cuprindeau domeniile cele mai diverse: stadioane, pieţe acoperite, esplanade pentru ceremonii, piramide. S-au emis mai multe teorii privind dispariţia populaţiei maya. O ipoteză presupune că, datorită rezultatelor deficitare din agricultură şi, în acelaşi timp, din pricina creşterii rapide a populaţiei, s-ar fi declanşat o emigrare masivă. În cazul acesta, rămîne, însă, fără răspuns întrebarea: încotro s-au îndreptat aceşti locuitori? A doua ipoteză: o revoltă generalizată a păturilor sărace ar fi distrus orice ierarhie civilă şi religioasă. Descoperirile nu vin, însă, în sprijinul unei asemenea presupuneri. A treia ipoteză susţine ideea cataclismelor atmosferice şi a unor epidemii distrugătoare — malarie, ciumă, friguri galbene. Vestigiile arhitectonice şi documentele găsite înlătură, însă, şi această supoziţie. S-a emis şi părerea că prăbuşirea oricărei autorităţi, ca urmare a unor posibile certuri interne, să fi dus la dispariţia civilizaţiei. Istoricii (şi nu numai ei) se întreabă atunci ce motive ar fi putut provoca certuri interne cu asemenea consecinţe. În sfîrşit, o ultimă ipoteză susţine invazia bruscă a unei populaţii străine, urmată de exterminarea totală sau aproape totală a populaţiei maya. Nici această ipoteză nu rezistă unui examen serios, pentru că ar fi fost mai plauzibilă transformarea în sclavi a populaţiei băştinaşe. Aşadar, dispariţia civilizaţiei maya rămîne încă un mare mister. (Harta alăturată indică teritoriile pe care s-a dezvoltat cultura maya).

Mihail Hârţoagă, Sighişoara. Vă mulţumim pentru aprecierile privind revista noastră.

poșta redacției

CATASTROFA DE LA CARACAS

Dinu Ionescu, Constanța. Avionul respectiv, un „Boeing 707" al companiei „Air France", deservea ruta Santiago de Chile — Lima — Quito — Bogota — Caracas — Pointe-à-Pitre — Lisabona — Paris. La 3 decembrie ora 19,15, cîteva minute după decolarea de pe aeroportul din Caracas, avionul a explodat și s-a prăbușit în mare. Niciuna din cele șaizeci și două de persoane aflate la bordul navei (patruzeci și unu de pasageri, unsprezece membri ai echipajului de serviciu și zece membri ai echipajului de schimb) nu a putut fi salvată. Operațiunile de salvare — la care au participat elicoptere, vedete, un contratorpilor al marinei venezuelane și multe alte ambarcațiuni — au fost îngreunate de întunericul nopții. Cauzele catastrofei nu sînt cunoscute. Se știe doar că, puțin înaintea accidentului, comandantul de bord al avionului lansase un mesaj : „Pierd înălțime, nu pot controla aparatul". O firmă nord-americană, specializată în lucrări oceanice, a început operațiile de recuperare a epavei avionului. Se pare că vor fi folosite aparate speciale de televiziune submarină, iar prin recuperarea calculatorului electronic, aflat în partea posterioară a fuselajului, se speră să se elucideze cauzele accidentului. Catastrofa de la Caracas amintește de alte accidente similare petrecute în această regiune. La 16 martie 1969, un avion DC-8 al companiei venezuelane „Viasa", după ce decolase de la Maracaibo, s-a sfărîmat ciocnindu-se de o clădire. Accidentul — considerat drept cel mai mare din istoria aviației civile — s-a soldat cu o sută cincizeci și patru de morți și o sută de răniți. În decembrie 1968, un avion „Boeing" al companiei americane „Panam" s-a prăbușit în mare cu puțin înaintea aterizării pe aeroportul din Caracas (cincizeci de victime). În sfîrșit, la 5 martie 1968, un alt „Boeing", al companiei „Air France", venind de la Caracas, s-a ciocnit de o colină cu puțin înaintea aterizării la Pointe-à-Pitre (șaizeci și trei de victime).

Dumitru Pîrvu, Iași. 1) În urma încercării de lovitură de stat din Libia, s-au luat o serie de măsuri excepționale : crearea unui tribunal militar care să judece pe vinovați, promulgarea unei noi legi privind „protecția revoluției libiene" și proclamarea unei Constituții provizorii. Noua lege prevede pedeapsa cu moartea pentru orice persoană care ar încerca răsturnarea actualului regim libian. 2) Marea Britanie s-a angajat să-și retragă toate forțele militare din Libia pînă la sfîrșitul lunii martie 1970.

Ion Urseanu, Bacău. 1) Experții au stabilit că aproximativ 250 000 de păsări pier anual în Marea Britanie datorită poluării apelor mării ; în Olanda, aproape 50 de specii sînt decimate în fiecare an ; în Franța, în rezervația Sept-Iles, 90 la sută din puii de pinguini și unele varietăți de păsări au fost distruse de „mareea neagră" din 1967. În urma unor constatări de acest gen, extrem de numeroase în ultimul timp, s-a hotărît ca în 1970 — „an al conservării naturii" — să fie prezentat proiectul unei convenții de protecție a faunei și florei marine. 2) Potrivit statisticilor Organizației Mondiale a Sănătății (O.M.S.), sinuciderea ocupă astăzi al treilea loc printre cauzele de deces al persoanelor între cincisprezece și patruzeci și patru de ani în R.F.G., Austria, Canada, Danemarca, Finlanda, Suedia și Elveția, și al patrulea loc în Australia, Belgia, S.U.A., Franța, Norvegia, Olanda, Marea Britanie, Noua Zeelandă.

VULCANI, CUTREMURE

Aurel Zidaru, Brăila. 1) Nu există continent în care activitatea vulcanică să fie exclusă. În Europa, Italia are patru vulcani activi, Islanda — doi, Grecia și insulele Azore — cîte unul. Teritoriile cele mai defavorizate din acest punct de vedere sînt Japonia — cinci vul-

cani, Indonezia — patru, Noua Zeelandă — trei, Alaska — trei. Cea mai catastrofală erupție înregistrată pînă în prezent este cea de la 8 mai 1902, din insula Martinica (vezi „Poșta redacției" nr. 51), a vulcanului Pelée, cînd orașul Saint Pierre a fost distrus, fiind ucise peste 40 000 de persoane. 2) Din anul 79, cînd a erupt pentru întîia oară Vezuviul, și pînă acum, au fost înregistrate în întreaga lume aproape 3 000 de erupții (din care 2 000 de importanță redusă ori medie, în Pacific) ale celor 650 de vulcani activi. 3) Dintre cutremurele dezastruoase care au zguduit lumea, amintim pe cel de la Kansu, în China (1920), cînd au fost înregistrați 180 000 de morți. Țările atinse adesea de cutremure, de cele mai multe ori cu consecințe dureroase, sînt Turcia (1912, 1939—1940, 1953, 1966, 1968) — 45 000 de morți ; Iran (1953, 1956, 1957, 1958, 1960 1962, 1968) — 50 000 de morți ; Chile (opt cutremure în 60 de ani) — 30 000 de morți ; Africa de nord și America Centrală.

REFORMA CALENDARULUI

Reforma calendarului, în sensul „simplificării" acestuia, a constituit, spre sfîrșitul anilor '20, tema unor îndelungate discuții purtate în cadrul unor organisme ale Ligii Națiunilor.

Prima reformă a calendarului fusese înfăptuită în timpul lui Iulius Cezar, în anul 46 î.e.n., stabilindu-se durata anului la 365 zile și 6 ore (așa-numitul „calendar Iulian" sau „calendar în stil vechi"). În decurs de 4 ani, cele 6 ore constituiau o zi în plus, anul respectiv, bisect, avînd, deci 366 zile. Mai tîrziu, s-a constatat că, în realitate, durata medie a anului solar depășea cu 11 minute și 14 secunde durata anului calendaristic iulian. Pentru a corecta această diferență, papa Grigore al XIII-lea (1572—1585) a înfăptuit, în 1582, o nouă reformă a calendarului. Deoarece diferența ajunsese pe atunci la 10 zile, ziua de 5 octombrie 1582, cînd noul calendar a intrat în vigoare, era socotită drept 15 octombrie (așa-numitul „calendar gregorian" sau „calendar de stil nou"). Germania și Țările de Jos au adoptat acest calendar la sfîrșitul secolului al XVII-lea, Elveția — 1701, Anglia — în 1752, Suedia — în 1753 etc. O serie de alte țări au adoptat acest calendar după primul război mondial. În România, calendarul gregorian a fost introdus la 1 octombrie 1924, care a devenit 14 octombrie, noul calendar fiind, deci, devansat față de vechiul calendar cu două săptămîni.

De-a lungul anilor, calendarul gregorian a constituit obiectul a numeroase discuții, critici și proiecte de reformă — unele realiste, altele utopice. La începutul secolului nostru, între 1900 și 1914, problema reformei calendarului a fost discutată la patru congrese internaționale. După primul război mondial, între 1919 și 1925, ea a figurat pe ordinea de zi a altor trei congrese. Începînd din 1925, Liga Națiunilor a dezbătut și ea această problemă, discuțiile purtîndu-se, în special, în cadrul Comisiei consultative și tehnice a Organizației comunicațiilor și tranzitului. Conform Rezoluției din 20 august 1927, comunicată de către secretarul general al Ligii Națiunilor, la 30 septembrie 1927, tuturor guvernelor lumii, crearea comitetelor naționale de studiu pentru reforma calendarului rămînea la latitudinea fiecărui guvern, acestea urmînd, însă, să prezinte concluziile lor, sub formă de rapoarte, Ligii Națiunilor. În cursul anului 1928, astfel de comitete au apărut mai întîi în Ungaria și S.U.A., apoi și în alte țări. Pînă la sfîrșitul anului 1928, Comitetul special de studii al Ligii Națiunilor pentru reforma calendarului primise din partea comitetelor naționale din diferite țări nu mai puțin de 185 de proiecte de reformă a calendarului, pe care le-a împărțit în trei mari grupe. Prima grupă a proiectelor de reformă se limita la o egalizare relativă a trimestrelor, fiecare trimestru urmînd să aibă două luni de 30 zile și o lună de 31 zile, și un trimestru cuprinzînd o zi suplimentară. Nu s-a stabilit nici o „zi albă" (zi în afara săptămînii), anul urmînd, astfel, să aibă 365 zile. Cea de-a doua grupă a proiectelor de reformă prevedea crearea a 13 luni de cîte 28 zile. Cea de-a treia grupă prevedea 12 luni : 8 luni de 30 zile și 4 luni de 31 zile. Grupele doi și trei comportau introducerea unei „zile albe" (respectiv două zile în anii bisecți) și stabileau un „calendar perpetuu", anul urmînd să aibă 365 și 366 zile. Comitetul nu s-a oprit în mod special asupra vreuneia din aceste grupe de proiecte ; le-a reținut pe toate, hotărînd ca, la momentul oportun, Liga Națiunilor să convoace o „Conferință internațională pentru reforma calendarului". O asemenea conferință nu a avut însă loc.

D. G. IONAȘIU
student București

A. Boieriu, București. Intenționăm să publicăm în curînd un articol despre familia Kennedy.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

FABRICA DE CIMENT

vă pune la dispoziție următoarele produse :

Ciment R.I.M. (rezistențe inițiale mari)
Ciment B.s.s.
Ciment P. 400 și P. 500

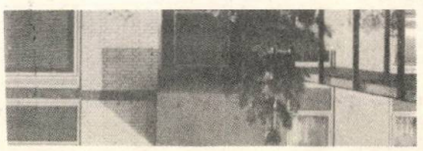

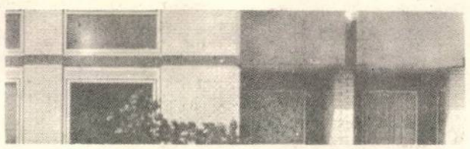

Ciment Pz 400
Ciment M 400
Ciment F 300
Var industrial și de construcții
Ipsos special și de modelaj

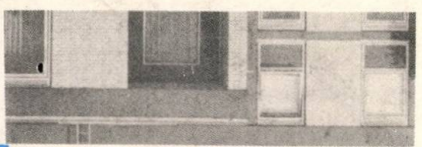

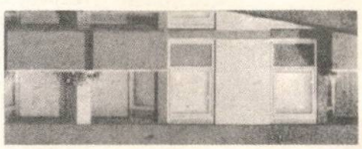

Cărămizi refractare de șamotă și cromomagnezitice
Calcar pentru industria chimică și siderurgică

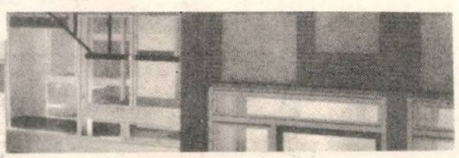

CIMENTUL TURDA,
tel. 1810; telex 031212

T U R D A

AZUR — TIMIȘOARA

Spl. Peneș Curcanul 3—5

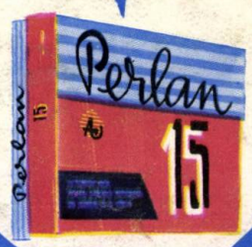

PERLAN 15

PERLAN 15
un NOU detergent din familia PERLAN
PERLAN 15 un detergent ideal pentru spălarea articolelor din bumbac, in și cînepă.
PERLAN 15, în cutii de 300 gr.
Folosirea detergentului PERLAN 15 este economică.

Lei 2